

MAPKA LETNÍ OBLOHY

1. 7. v 01.00 SELČ
15. 7. ve 24.00 SELČ

1. 8. ve 23.00 SELČ
15. 8. ve 22.00 SELČ

Platí na celém území ČR

LETNÍ OBLOHA

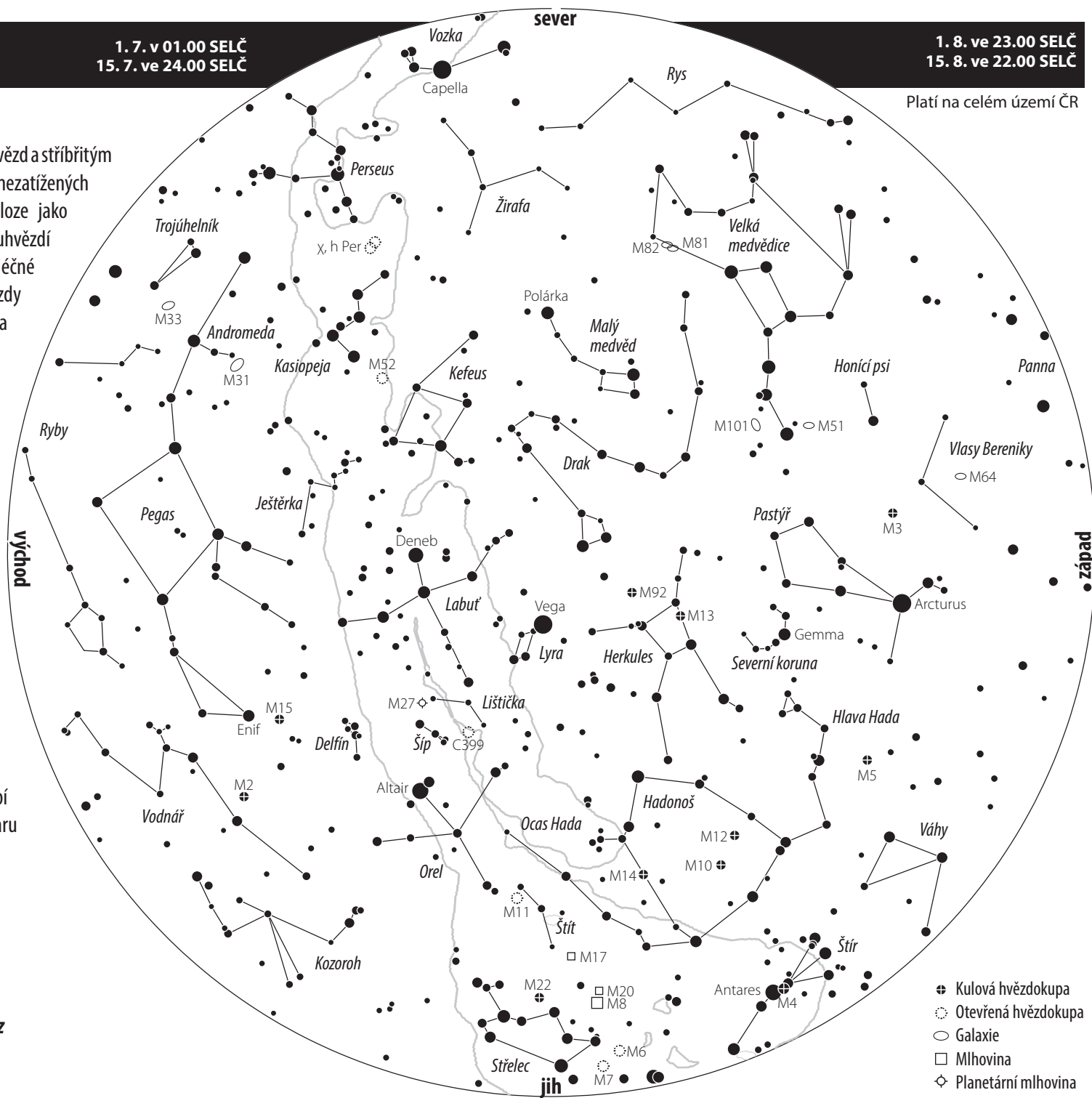
Pokud chcete spatřit opravdovou krásu noční oblohy se stovkami hvězd a stříbrným pásem Mléčné dráhy, musíte se vydat daleko za město do oblastí nezatížených světelným znečištěním. V červenci a srpnu dominuje na obloze jako orientační obrazec tzv. letní trojúhelník z jasných hvězd Deneb (souhvězdí Labuť), Vega (Lyra) a Altair (Orel), protkaný rozdvojeným pásem Mléčné dráhy. Vega spolu s Arcturem (v Pastýři) jsou nejjasnější hvězdy severní oblohy. Mezi Lyrou a Pastýřem leží souhvězdí Herkula s krásnou kulovou hvězdokupou M13 viditelnou i pouhým okem a malé souhvězdí Severní koruny. Pod nimi směrem k jihu se rozprostírají souhvězdí Hada a Hadonoše. Jižnímu horizontu vévodí Štír s jasnou nečervenou hvězdou Antares a Štřelec v jehož směru se nachází střed naší Galaxie. Leží zde množství krásných objektů – mlhoviny Laguna (M8), Trifid (M20) a Omega (M17) či kulovou hvězdokupu M22 lze na tmavé obloze vidět třiedrem. V malém dalekohledu je rovněž pěkná bohatá otevřená hvězdokupa M11 v jinak nevýrazném souhvězdí Štítu. Nad východním obzorem se již pomalu zvedají podzimní souhvězdí: Vodnář, Pegas a Andromeda se známou galaxií M31 – patrně nejvzdálenějším objektem, který můžeme vidět pouhým okem (asi 2,5 mil. světelných let). Nad severem nalezneme Persea a Velkou medvědicí jejíž část tvoří seskupení sedmi jasných hvězd známé jako Velký vůz. Mezi tzv. cirkumpolární neboli obtočnová souhvězdí, která můžeme z naší zeměpisné šířky vidět v kterémkoliv ročním období patří Drak, Malý medvěd (Malý vůz), Kefeus nebo Kasiopeja ve tvaru široce rozevřeného W.

Všechny časové údaje uvedeny středoevropským letním časem SELČ = UT+2 hod.

Aktuální mapky na každý měsíc s vyznačením pozic planet a kalendářem úkazů naleznete volně ke stažení vždy na počátku měsíce na www.udalosti.astronomy.cz

Sledujte také web České astronomické společnosti www.astro.cz

Mapka a text © Aleš Majer, Česká astronomická společnost

- ⊕ Kulová hvězdokupa
- ⊙ Otevřená hvězdokupa
- Galaxie
- Mlhovina
- ◇ Planetární mlhovina

MAPKA MĚSÍCE VHODNÁ PRO POZOROVÁNÍ POUHÝM OKEM NEBO MALÝM DALEKOHLEDEM

MĚSÍC

Měsíc je jediná přirozená družice planety Země a doposud jediné vesmírné těleso, na kterém stanul člověk.

V současné době je přijímána teorie tzv. velkého impaktu, podle níž Měsíc pochází z vyvrženého materiálu po kolizi formující se Země s planetesimálou velikosti Marsu.

Na první pohled i bez dalekohledu jsou na povrchu vidět charakteristické tmavé skvrny – měsíční pláně, které se nazývají moře a jezera (latinsky mare a lacus), protože staří astronomové věřili, že jde o moře naplněná vodou. Ve skutečnosti se jedná o rozlehlé prastaré čedičové proudy lávy, které vyplnily pánve velkých impaktních kráterů. Světlejší vrchoviny se označují jako pevniny (terra). I malým dalekohledem snadno zjistíme, že mají hornatý charakter a jsou pokryty desítkami tisíc kráterů nejrůznějších rozměrů. Většina je stará stovky miliónů nebo miliardy let. Dále na povrchu objevíme hory (mons), celá pohoří (montes), údolí (vallis), zlomy (rupes), brázd (rima), hřbety (dorsum), zálivy (sinus), bažiny (palus), mysy (promontorium) či dómy. Měsíc nemá atmosféru a je považován za geologicky mrtvé těleso.

S pojmenováváním měsíčních útvarů začali již autoři prvních map v polovině 17. století a obsahují jména osobností, které se mimořádně zasloužily o pokrok vědy. Najdeme zde i řadu českých zástupců.

Dobývání Měsíce – první „zásah“ Měsíce se povedl sovětům – automatická sonda Luna 2 na něj dopadla 4. 9. 1959, Luna 9 byla první sondou, která měkce přistála na Měsíci a 3. 2. 1966 přenesla obrázky měsíčního povrchu. Prvními lidmi kráčejícími po měsíčním povrchu byli Neil Armstrong a Buzz Aldrin z mise Apollo 11. Posledním člověkem na Měsíci byl prozatím Eugene Cernan (po otci slovenského a po matce českého původu, který v rámci mise Apollo 17 kráčet po Měsíci v prosinci 1972 a měl s sebou také československou vlajku).

Při úplňku můžeme v tmavých mořích při troše obrazotvornosti spatřit lidskou tvář, brouka (mravence) nebo také sedícího králíčka.

